

OPEN MONUMENTEN KLASSENDAG 2020

Wat fijn dat jullie meedoen aan de Open Monumenten Klassendagen 2020!

Vanwege de situatie en maatregelen rondom corona is er dit jaar geen fysiek bezoek aan de deelnemende locaties, maar zijn de monumenten digitaal te verkennen. Speciaal daarvoor is per monument een film gemaakt waarin dit monument wordt toegelicht. In deze lesbrief vind je alle informatie die je voor dit 'bezoek' nodig hebt.

We wensen jullie alvast veel plezier tijdens de digitale verkenning van één van de vier bijzondere monumenten die tijdens deze editie van de Open Monumenten Klassendagen 'geopend' zijn.

Deze lesbrief bestaat uit de volgende drie onderdelen:

1. Een film met rondleiding door het monument; gidsen van het Apeldoorns Gidsen Collectief geven een toelichting;
2. Een lesbrief met onderzoeksvragen over het monument;
3. Een afsluitende les.

Voordat jullie samen de film gaan kijken, willen we je vragen om klassikaal de voorbereidende les te geven. Deze les duurt circa 30 minuten en heeft als doel de voorkennis van de leerlingen te activeren. In de bijlage is aanvullende informatie over de monumenten opgenomen.

Na het digitale bezoek aan het monument (circa 25 minuten) gaan de leerlingen zelf als erfgoedonderzoekers aan de slag, waarbij ze de functie, de omgeving en de geschiedenis van het monument onderzoeken (circa 25 minuten). Na afloop weten ze genoeg om zelf als (junior) rondleider aan de slag te gaan en kunnen ze op school een korte presentatie en rondleiding voor ouders en schoolgenootjes verzorgen. De tijdsduur van dit laatste onderdeel is zelf te bepalen.

ALGEMENE INFORMATIE

Voor wie

Primair onderwijs, groep 6 t/m 8.

Kosten

Gratis (deze Klassendag wordt aangeboden door Comité Open Monumentendag Apeldoorn, in samenwerking met CODA).

Data

In de week voorafgaand aan de landelijke Open Monumentendagen (zaterdag 12 en zondag 13 september) kan de les in de klas gegeven worden. Dit lesmateriaal blijft overigens ook ná de Open Monumentendagen beschikbaar op de website.

Deelnemende monumenten

Aan de Open Monumenten Klassendag doen de volgende locaties mee: Papierfabriek De Middelste Molen, de Oude Ambachtsschool, het Gymnasium en het Paedagogium Achisomog (bij het Herinneringscentrum Apeldoornsche Bosch).

Contact

CODA, afdeling educatie educatie@codapeldoorn.nl.

UITGANGSPUNTEN

Jaarlijks vinden in het tweede weekend van september de *BankGiro Loterij Open Monumentendagen* plaats. Dat weekend worden deuren geopend die anders gesloten blijven of wordt aanvullende informatie gegeven bij gebouwen die altijd al toegankelijk zijn. Elk jaar gebeurt dit aan de hand van een thema en dit jaar is dat 'Leermo(nu)ment'. Helaas is dit jaar vanwege de maatregelen rond corona fysiek klassenbezoek niet mogelijk, maar gelukkig wel digitaal. Zo staat het ontdekken van monumenten toch ook tijdens deze bijzondere editie van de Open Monumenten Klassendagen centraal. Elk monument is uniek en van waarde; de gekozen monumenten benadrukken dit. Het lesprogramma is gericht op leren (van het verleden), verbinden (met het heden en inspireren (voor de toekomst).

Leerdoelen

Na de Open Monumenten Klassendagen hebben leerlingen:

- het monument vanuit meerdere perspectieven ervaren;
- actief bijgedragen aan de verwerking van de opgedane kennis van en ervaring met het monument;
- met elkaar kennis uitgewisseld en bronnenonderzoek gedaan om dit vervolgens in nieuw werk toe te passen;
- ervaren hoe je een tentoonstelling maakt;
- handreikingen gekregen om in de eigen leefomgeving stil te staan bij monumenten, waardoor ze de waarde van het bewaren (gaan) zien.

Aansluiting

De doelstellingen van de Open Monumenten Klassendagen sluiten aan bij de kerndoelen 47, 51, 52, 53 en 56 binnen het domein 'Oriëntatie op jezelf en de wereld' en 'Kunstzinnige oriëntatie'.

Leermo(nu)ment

Het thema van de Open Monumentendagen 2020 is Leermo(nu)ment. In dit woord zitten verschillende woorden 'verscholen':

Leer – van leren

Nu – omdat het een eenmalige activiteit is

Monument – de plaats waar gaat gebeuren

Leermoment – de beleving in het monument

Uiteraard kun je van elk monument wel wat leren. Naast monumenten die een leerfunctie hadden of hebben (zoals scholen en universiteiten), worden dit jaar ook allerlei andere monumenten een 'leermonument'. In dit programma zijn dat Papierfabriek De Middelste Molen, de Oude Ambachtsschool, het Gymnasium en het Paedagogium Achisomog (bij het Herinneringscentrum Apeldoornsche Bosch).

MEER WETEN?

Over monumenten

In Nederland kennen we vier soorten monumenten: rijksmonumenten, provinciale monumenten, gemeentelijke monumenten en beschermde stads- of dorpsgezichten. Rijksmonumenten zijn gebouwen van vijftig jaar of ouder die door de overheid in de Monumentenwet benoemd zijn met als doel om ze voor toekomstige generaties te bewaren. De drie andere soorten vallen niet onder deze wet en voor hen gelden andere regels. Voor alle monumenten geldt dat ze van belang zijn vanwege hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of vanwege hun cultuurhistorische waarde. Meer hierover is ook te vinden op www.openmonumentendag.nl.

Over erfgoed in Apeldoorn

De gemeente Apeldoorn bestaat uit een stad, elf dorpen en een groot buitengebied. Het gebied werd in de prehistorie al intensief bewoond en mede daardoor telt Apeldoorn de meeste archeologische monumenten van Nederland. Ook uit latere tijden vind je hier nog honderden monumenten, van eenvoudige boerderijtjes en oude watermolens tot het weelderige Paleis Het Loo en bijzondere (natuur)monumenten. Meer over onze cultuurhistorie en onze monumenten is te lezen op www.apeldoorn.nl/cultuurhistorie. Wil je meer over het thema lezen, kijk dan op www.openmonumentendag.nl.

DE VOORBEREIDENDE LES

Voorafgaand aan het digitale bezoek aan de monumenten, willen we jullie vragen een voorbereidende les te geven. Hiervoor is informatie over het monument en via Google Maps nodig. De deelnemende locaties zijn te vinden via Google Maps op www.geheugenvanapeldoorn.nl. Deze website kunnen de leerlingen later ook gebruiken bij hun onderzoek.

We vragen je om de klas in vier groepjes te verdelen; deze groepjes werken tijdens de Open Monumenten Klassendagen elk samen aan een onderzoek over het leermonument. Je kunt zelf kiezen welk leermonument jullie willen gaan verkennen. Omdat het lesmateriaal gedurende het schooljaar beschikbaar blijft, kun je ook later een ander monument onderzoeken en zelf je eigen 'Monumentendag' organiseren.

Opbouw

Wat	Werkvorm / Hulpvragen per doelgroep	Hoelang
Introduceer de Open Monumenten Klassendagen Vertel dat de les uit vijf onderdelen bestaat, te weten: introductie, film en digitale rondleiding, onderzoeksopdrachten en MonuMuseum (afsluitende les). Bespreek wat een monument is.	Vraag bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none">• verschillende monumenten te benoemen;• wanneer een plek een monument is.	10 minuten
Introduceer het monument dat jullie gaan onderzoeken.	<ul style="list-style-type: none">• Wie kent het monument?• Waar bevindt zich het monument?• Welke onderdelen horen er bij?• Wie zijn de gebruikers/bezoekers? Zoek dit op via www.googlemaps.nl of www.geheugenvanapeldoorn.nl of gebruik een atlas, ook leuk! <ul style="list-style-type: none">• Wat verwacht je te zien/horen/beleven?	10 minuten
Bespreek de praktische kant van het bezoek.	<ul style="list-style-type: none">• Leg uit dat het dit jaar een digitaal bezoek is en waarom.• Verdeel de klas in 4 groepjes.	10 minuten

VERKENNING VAN HET MONUMENT: FILM EN DIGITALE RONDLEIDING

We gaan digitaal op bezoek bij het monument! Bekijk de film en rondleiding die hier www.coda-apeldoorn.nl/klassendag te zien zijn.

Na deze digitale rondleiding krijgt elk groepje leerlingen zes activerende opdrachten waarmee ze het monument op verschillende kenmerken gaan verkennen. Deze opdrachten zijn als bijlage opgenomen.

De leerlingen gaan als erfgoedonderzoekers onderzoek doen naar de functie van het monument, de omgeving waarin het ligt en naar de relatie tussen heden en verleden. De opdrachten werken ze uit op de bijbehorende poster die ze ontvangen hebben en die tevens als basis dient voor de presentatie. De les wordt afgesloten met een groepsfoto die op de introductieposter van het MonuMuseum kan worden geplakt. Maak deze foto met je mobiel en print deze vervolgens uit.

AFSLUITENDE LES

Na de film en het digitale bezoek aan het monument kan een MonuMuseum ingericht worden door de posters op te hangen die de leerlingen over het monument gemaakt hebben. Zo kunnen ouders en andere leerlingen zien wat de monumenten om ons heen te bieden hebben. Het MonuMuseum is een manier om de informatie en het bezoek te verwerken, waarna de opgedane kennis actief door de leerlingen gepresenteerd wordt. Andere leerlingen, maar eventueel ook ouders, kunnen zo zien wat de rijkheid van het erfgoed in onze omgeving is. Deze afsluitende presentatie/les kun je zo groot maken als je zelf wilt; de lesduur is dan ook variabel.

Opbouw

Wat	Hoelang
Introduceer het maken van een MonuMuseum en vraag bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • wat de functie van een museum is; • wat onderdeel kan zijn van hun MonuMuseum. 	5 minuten
Verdeel de klas in een aantal groepen waarbij één groep: <ul style="list-style-type: none"> • een uitnodiging voor het MonuMuseum voor ouders/leerlingen/leraren maakt; • een plek op school zoekt en het MonuMuseum gaat inrichten; • de opening van de tentoonstelling voorbereidt, bijvoorbeeld door de rondleiding te schrijven of een activiteit te bedenken; • de introductieposter en andere posters aanvult; • etc. 	25 minuten (of langer)
Na deze les kun je het MonuMuseum openen.	

Het MonuMuseum openen

Wat	Hoe
Nieuwsbrief	De Open Monumentendagen op 12 en 13 september kunnen in de schoolniewsbrief worden aangekondigd.
Uitnodiging ouders	<p>Iedere leerling maakt een uitnodiging voor zijn of haar ouders/verzorgers om naar het MonuMuseum te komen kijken. Deze kan bijvoorbeeld ook gekopieerd worden en zo onderdeel van de tentoonstelling worden. Het is belangrijk om dit jaar toe te voegen dat de situatie helaas anders is en dat fysiek bezoek aan de locaties slechts in beperkte vorm mogelijk is.</p> <p>Onderstaande tekst is van de landelijke organisatie Open Monumentendagen en deze hanteren wij vanuit CODA ook: <i>“We houden ons aan de richtlijnen van de organisatie van de Open Monumentendagen (OMD) waar wordt aangegeven dat dit jaar het Open Monumentenweekend in aangepaste vorm doorgaat. OMD biedt hiermee graag een podium aan alle monumenten die fysiek of digitaal hun deuren kunnen openen en activiteiten, vaak speciaal bedacht voor deze bijzondere editie. Open Monumentendagen adviseert iedereen niet zomaar op pad te gaan, maar goed te checken wat er dicht bij huis te bezoeken is en vooraf te reserveren waar mogelijk. Kies je liever voor een virtueel bezoek, kan dit natuurlijk ook.”</i></p> <p>Voorbeeld tekst: In het weekend van zaterdag 12 en zondag 13 september worden tijdens de Open Monumentendagen de deuren naar onze monumenten deels geopend. Het thema is dit jaar ‘Leermo(nu)ment’. De deelnemende monumenten in Apeldoorn zijn te vinden op www.monumentendagenapeldoorn.nl Kijk van tevoren op deze site voor de meest actuele informatie rondom de mogelijkheden voor fysiek bezoek.</p> <p>Het MonuMuseum wordt geopend op school. Je bent op DATUM van VUL IN uur tot VUL IN uur van harte welkom om te komen kijken.</p>
Uitnodiging andere klassen	Ook dit is verschillend per school. We adviseren je dit uiteraard volgens de richtlijnen van jouw school te organiseren. Natuurlijk kunnen ook andere groepen uitgenodigd worden om te komen kijken. De leerlingen kunnen dan per poster uitleggen wat zij hebben gezien en zo leiden zij hun schoolgenoten rond door hun MonuMuseum.

BIJLAGE 1

BIJ LESBRIEF OPEN MONUMENTEN KLASSENDAG

LEERMO(NU)MENTEN

BIJLAGE 1: ONDERZOEKSVRAGEN

Erfgoed in Apeldoorn

De gemeente Apeldoorn bestaat uit een stad, elf dorpen en een groot buitengebied. Dit gebied werd al in de prehistorie door mensen bewoond en mede daardoor telt Apeldoorn de meeste archeologische monumenten van Nederland. Ook van de periode van de prehistorie tot nu vind je hier nog honderden monumenten, van eenvoudige boerderijtjes en oude watermolens tot Paleis Het Loo en bijzondere (natuur)monumenten. Voor meer informatie zie ook: www.apeldoorn.nl/cultuurhistorie.

Film en rondleiding

Je hebt (net) samen met jouw leerlingen de film en digitale rondleiding door de gidsen van het Apeldoorns Gidsen Collectief bij één van de deelnemende monumenten bekeken.

Onderzoek

De leerlingen gaan nu als erfgoedonderzoekers onderzoek doen naar de functie van het monument, de omgeving en naar de relatie tussen heden en verleden.

Dit doen ze in groepjes en aan de hand van:

- * de film die ze (net) gezien hebben;
- * de website www.geheugenvanapeldoorn.nl;
- * korte achtergrondinformatie bij elk monument;
- * de onderzoeksvragen bij het monument.

Presentatie

De onderzoeksvragen werken ze uit op de bijbehorende poster die tevens als basis dient voor de presentatie. De les wordt afgesloten met een groepsfoto die vervolgens op de introductieposter van het MonuMuseum kan worden geplakt. De groepsfoto kun je zelf met bijvoorbeeld je mobiel maken en vervolgens printen.

Wij wensen jullie alvast veel plezier met het verkennen van één van deze vier bijzondere monumenten!

LEERMO(NU)MENTEN 2020

- * Papierfabriek De Middelste Molen;
- * de Oude Ambachtsschool;
- * het Gymnasium;
- * het Paedagogium Achisomog (bij het Herinneringscentrum Apeldoornsche Bosch).

VOOR DE LEERLINGEN

START JE ONDERZOEK!

Welk monument hebben jullie in de film gezien?

We gaan van bovenaf kijken waar dit monument in Apeldoorn te vinden is. Zoek het monument op www.geheugenvanapeldoorn.nl met Google Maps.

Heb je het gevonden?

Woon jij misschien in de buurt van dit monument? Dan is het extra leuk om wat meer te weten over de omgeving waar je woont!

LEERMONUMENT 1

Bron: <https://www.geheugenvanapeldoorn.nl/bijzondere-plaatsen/binnenstad/ambachts-school/pointofinterest/detail>

ONDERZOEK

Het monument heet: _____

Het staat er sinds: _____

De gebruikers waren en/of zijn: _____

Gebouw en omgeving

Waar staat het monument? _____

Wat viel je op in de film? Wat kun je vertellen over het gebouw?

Wat kun je vertellen over de omgeving? Staat het in de stad, bos, etc.

Functie

Welke functie heeft het monument? _____

Verhaal

Wat maakt dat dit monument in deze omgeving staat?

Toen & nu

Welke functie had dit monument vroeger, en welke nu?

Afbeelding

Zoek een extra afbeelding van het monument of maak samen een tekening.

Quote

Hoe zou je dit monument in één zin omschrijven?

LEERMONUMENT 2

Bron: <https://www.geheugenvanapeldoorn.nl/rijksmonumenten/klarenbeek-en-het-woud/de-middelste-molen/pointofinterest/detail>

ONDERZOEK

Het monument heet: _____

Het staat er sinds: _____

De gebruikers waren en/of zijn: _____

Gebouw en omgeving

Waar staat het monument? _____

Wat viel je op in de film? Wat kun je vertellen over het gebouw?

Wat kun je vertellen over de omgeving? Staat het in de stad, bos, etc.

Functie

Welke functie heeft het monument? _____

Verhaal

Wat wordt hier gemaakt? _____

Wat maakt dat dit monument in deze omgeving staat denk je?

Toen & nu

Wat maakte deze fabriek toen? En hoe is nu?

Noem drie activiteiten die je nu hier kunt doen

Afbeelding

Zoek een extra afbeelding van het monument of maak samen een tekening.

Quote

Hoe zou je dit monument in één zin omschrijven?

LEERMONUMENT 3

Bron: <https://www.geheugenvanapeldoorn.nl/rijksmonumenten/de-parken/gymnasium/ponto-finterest/detail>

ONDERZOEK

Het monument heet: _____

Het staat er sinds: _____

De gebruikers waren en/of zijn: _____

Gebouw en omgeving

Waar staat het monument? _____

Wat viel je op in de film? Wat kun je vertellen over het gebouw?

Wat kun je vertellen over de omgeving? Staat het in de stad, bos, etc.

Functie

Welke functie heeft het monument? _____

Verhaal

Wat maakt dat dit monument in deze omgeving staat?

Toen & nu

Welke functie had dit monument vroeger, en welke nu?

Afbeelding

Zoek een extra afbeelding van het monument of maak samen een tekening.

Quote

Hoe zou je dit monument in één zin omschrijven?

LEERMONUMENT 4

Bron: CODA Archief

ONDERZOEK

Het monument heet: _____

Het staat er sinds: _____

De gebruikers waren en/of zijn: _____

Wat betekent Achisomog?

Gebouw en omgeving

Waar staat het monument? _____

Wat viel je op in de film? Wat kun je vertellen over het gebouw?

Wat kun je vertellen over de omgeving? Staat het in de stad, bos, etc.

Functie

Welke functie heeft het monument? _____

Verhaal

Wat maakt dat dit monument in deze omgeving staat?

Toen & nu

Welke functie had dit monument vroeger?

Afbeelding

Zoek een extra afbeelding van het monument of maak samen een tekening.

Quote

Hoe zou je dit monument in één zin omschrijven?

ALGEMENE VRAAG

Heb je de overeenkomst tussen drie van de vier monumenten ontdekt? Zo ja, wat is die overeenkomst?

VOOR DE LEERKRACHT DE AFSLUITENDE LES

Na de film en het onderzoek van het monument kan een MonuMuseum ingericht worden. Hiervoor kunnen de posters gebruikt / opgehangen worden die de leerlingen over het monument gemaakt hebben. Zo kunnen ouders en andere leerlingen zien wat de monumenten om ons heen te bieden hebben. Het MonuMuseum is een manier om de informatie en het bezoek te verwerken, waarna de opgedane kennis actief door de leerlingen gepresenteerd wordt. Andere leerlingen en eventueel ouders kunnen zo zien wat de rijkheid van het erfgoed in onze omgeving is. Deze afsluitende presentatie/les kun je zo groot maken als je zelf wilt; de lesduur is dan ook variabel.

Opbouw afsluitende les

Wat	Hoelang
Introduceer het maken van een MonuMuseum en vraag bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none">• wat de functie van een museum is;• wat onderdeel kan zijn van hun MonuMuseum	5 minuten
Verdeel de klas in een aantal groepen waarbij één groep: <ul style="list-style-type: none">• een uitnodiging voor het MonuMuseum voor ouders/leerlingen/leraren maakt;• een plek op school zoekt en het MonuMuseum gaat inrichten;• de opening van de tentoonstelling voorbereidt, bijvoorbeeld door de rondleiding te schrijven of een activiteit te bedenken;• de introductieposter en andere posters aanvult;• etc.	25 minuten (of langer)
Na deze les kun je het MonuMuseum openen.	

Het MonuMuseum openen

Wat	Hoe
Nieuwsbrief	De Open Monumentendagen op 12 en 13 september kunnen in de schoolniewsbrief worden aangekondigd.
Uitnodiging ouders	<p>Iedere leerling maakt een uitnodiging voor zijn of haar ouders/verzorgers om naar het MonuMuseum te komen kijken. Deze kan bijvoorbeeld ook gekopieerd worden en zo onderdeel van de tentoonstelling worden. Het is belangrijk om dit jaar toe te voegen dat de situatie helaas anders is en dat fysiek bezoek aan de locaties slechts in beperkte vorm mogelijk is.</p> <p>Onderstaande tekst is van de landelijke organisatie Open Monumentendagen en deze hanteren wij vanuit CODA ook: "We houden ons aan de richtlijnen van de organisatie van de Open Monumentendagen (OMD) waar wordt aangegeven dat dit jaar het Open Monumentenweekend in aangepaste vorm doorgaat. OMD biedt hiermee graag een podium aan alle monumenten die fysiek of digitaal hun deuren kunnen openen en activiteiten, vaak speciaal bedacht voor deze bijzondere editie. Open Monumentendagen adviseert iedereen niet zomaar op pad te gaan, maar goed te checken wat er dicht bij huis te bezoeken is en vooraf te reserveren waar mogelijk. Kies je liever voor een virtueel bezoek, kan dit natuurlijk ook."</p>

	<p>Voorbeeld tekst:</p> <p>In het weekend van zaterdag 12 en zondag 13 september worden tijdens de Open Monumentendagen de deuren naar onze monumenten deels geopend. Het thema is dit jaar 'Leermo(nu)ment'. De deelnemende monumenten in Apeldoorn zijn te vinden op www.monumentendagenapeldoorn.nl. Kijk van tevoren op deze site <u>voor de meest actuele informatie rondom de mogelijkheden voor fysiek bezoek.</u></p> <p>Het MonuMuseum wordt geopend op school. Je bent op DATUM van VUL IN uur tot VUL IN uur van harte welkom om te komen kijken.</p>
Uitnodiging andere klassen	<p>Ook dit is verschillend per school. We adviseren je dit uiteraard volgens de richtlijnen van jouw school te organiseren. Natuurlijk kunnen ook andere groepen uitgenodigd worden om te komen kijken. De leerlingen kunnen dan per poster uitleggen wat zij hebben gezien en zo leiden zij hun schoolgenoten rond door hun MonuMuseum.</p>

Lesmateriaal

Dit lesmateriaal blijft overigens ook ná de Open Monumentendagen beschikbaar op de website. Je kunt dus op een later moment (weer) een ander monument onderzoeken en zelf je eigen 'Monumentendag' organiseren.

BIJLAGE 2

BIJ LESBRIEF OPEN MONUMENTEN KLASSENDAG

LEERMO(NU)MENTEN

BIJLAGE 2: INFORMATIE VOOR DE DOCENT

INFO BIJ LEERMONUMENT 1

Oude Ambachtsschool

In 1895 werd de eerste 'versie' van de oude Ambachtsschool opgericht, genaamd de Vereniging tot Bevordering van Ambachtsonderwijs in Apeldoorn. Oprichters waren Chris Wegerif, J. van den Braak, Jhr. G.W. Mollerus, R. Kerkhoven en H.P.J. Tutein Nolthenius. Deze vereniging begon met tekencursussen die op winteravonden gegeven werden in Het Volkshuis. Al in 1901 werd het Volkshuis een Vakschool, later gevolgd door de officiële Nijverheidsschool.

De meeste leerlingen waren zoons van eigenaren van de vele kleine en middelgrote familiebedrijven die Apeldoorn in die jaren telde. Deze eigenaren vonden het voor hun opvolgers belangrijk dat "niet alleen hun handvaardigheid door een schoolopleiding buiten de patroonswerkplaats werd aangekweekt, maar ook dat zij daarnaes onderricht zouden ontvangen in theoretische vakken."

Met de groei van Apeldoorn in de loop van de eerste helft van de twintigste eeuw groeide ook de Ambachtsschool. Er werd onder andere lesgegeven door bekende Apeldoornse architecten en ontwerpers zoals Van Driesum, Heuvelink en Puype.

In de loop van de jaren '20 en '30 van de vorige eeuw werd het aanbod uitgebreid met verschillende (meer) technische vakken, zoals machinistenopleidingen, autotechniek en elektromontage. Dit resulteerde in 1939 zelfs in een aparte school voor Scheepswerktuigkundigen en een Autotechnische school.

Bij het halve eeuwfeest van de school in 1951 sprak burgemeester A.L. Des Tombe met trots over "een groot en bloeiend instituut, gehuisvest in een fraai, modern gebouw, (...) een levend bewijs voor de energie en durf van de Ambachtsschool." De school bleef groeien met bijvoorbeeld opleidingen voor Brood- en Banketbakken (later omgedoopt tot Consumptieve Techniek) en voor Landbouwwerktuigen.

In 1975 kreeg de Apeldoornse architect C.M.B. van den Beld opdracht een nieuw schoolgebouw voor de Algemene Technische School, zoals de school inmiddels heette, te ontwerpen. Van den Beld had eerder ook al de Auto Technische School aan de Loolaan ontworpen.

Het onderwijs bleef ondertussen in beweging en alle opleidingen werden vier- in plaats van tweejarig. In 1980 werd het gebouw naar achteren, tot de Molendwarssstraat, uitgebreid.

Toch viel in 1994 het doek voor de Algemene Technische School en voor het gebouw dat gevestigd was aan de Korte Kanaalstraat-Molenstraat-Molendwarssstraat. De vakopleidingen werden elders ondergebracht, onder andere bij het Edisoncollege.

Bron:

<https://www.geheugenvanapeldoorn.nl/bijzondere-plaatsen/binnenstad/ambachtsschool/pointofinterest/detail>

INFO BIJ LEERMONUMENT 2

Oude Ambachtsschool

In 1895 werd de eerste 'versie' van de oude Ambachtsschool opgericht, genaamd de Vereniging tot Bevordering van Ambachtsonderwijs in Apeldoorn. Oprichters waren Chris Wegerif, J. van den Braak, Jhr. G.W. Mollerus, R. Kerkhoven en H.P.J. Tutein Nolthenius. Deze vereniging begon met tekencursussen die op winteravonden gegeven werden in Het Volkshuis. Al in 1901 werd het Volkshuis een Vakschool, later gevolgd door de officiële Nijverheidsschool.

De meeste leerlingen waren zoons van eigenaren van de vele kleine en middelgrote familiebedrijven die Apeldoorn in die jaren telde. Deze eigenaren vonden het voor hun opvolgers belangrijk dat "niet alleen hun handvaardigheid door een schoolopleiding buiten de patroonswerkplaats werd aangekweekt, maar ook dat zij daarnaevens onderricht zouden ontvangen in theoretische vakken."

Met de groei van Apeldoorn in de loop van de eerste helft van de twintigste eeuw groeide ook de Ambachtsschool. Er werd onder andere lesgegeven door bekende Apeldoornse architecten en ontwerpers zoals Van Driesum, Heuvelink en Puype.

In de loop van de jaren '20 en '30 van de vorige eeuw werd het aanbod uitgebreid met verschillende (meer) technische vakken, zoals machinistenopleidingen, autotechniek en elektromontage. Dit resulteerde in 1939 zelfs in een aparte school voor Scheepswerktuigkundigen en een Autotechnische school.

Bij het halve eeuwfeest van de school in 1951 sprak burgemeester A.L. Des Tombe met trots over "een groot en bloeiend instituut, gehuisvest in een fraai, modern gebouw, (...) een levend bewijs voor de energie en durf van de Ambachtsschool." De school bleef groeien met bijvoorbeeld opleidingen voor Brood- en Banketbakken (later omgedoopt tot Consumptieve Techniek) en voor Landbouwwerktuigen.

In 1975 kreeg de Apeldoornse architect C.M.B. van den Beld opdracht een nieuw schoolgebouw voor de Algemene Technische School, zoals de school inmiddels heette, te ontwerpen. Van den Beld had eerder ook al de Auto Technische School aan de Loolaan ontworpen.

Het onderwijs bleef ondertussen in beweging en alle opleidingen werden vier- in plaats van tweejarig. In 1980 werd het gebouw naar achteren, tot de Molendwarssstraat, uitgebreid.

Toch viel in 1994 het doek voor de Algemene Technische School en voor het gebouw dat gevestigd was aan de Korte Kanaalstraat-Molenstraat-Molendwarssstraat. De vakopleidingen werden elders ondergebracht, onder andere bij het Edisoncollege.

Bron:

<https://www.geheugenvanapeldoorn.nl/bijzondere-plaatsen/binnenstad/ambachtsschool/pointofinterest/detail>

INFO BIJ LEERMONUMENT 3

Het Gymnasium

Het Gymnasium Apeldoorn werd in opdracht van de gemeente Apeldoorn door gemeentearchitect Gerrit de Zeeuw ontworpen. Op 3 september 1913 werd het gebouw door toenmalig burgemeester W. Rosmale Nepveu geopend; het Gymnasium telde toen 17 leerlingen. De realisatie van het hoofdgebouw kostte destijds 55.660 gulden.

Tegenwoordig bestaat het gymnasium uit vier gebouwen, waarvan twee een rijksmonument zijn. De voormalige en monumentale conciërgewoning is tegenwoordig een woonhuis.

Het gehele complex, op de Suikerklont na, bevindt zich tussen de Kastanjelaan en Alexanderlaan. Het hoofdgebouw telt drie verdiepingen – exclusief de kelder. De Suikerklont is een gebouw aan de overkant van de Kastanjelaan dat in 1988 werd gebouwd om het groeiende aantal leerlingen aan te kunnen. De bijnaam van het gebouw is ontstaan doordat het gebouw een witte kleur heeft en balkvormig is. Het interieur werd in 2007 vernieuwd, waarbij de beneden- en bovenverdieping in verschillende stijlen ontworpen werden. In dit gebouw bevinden zich naast lokalen ook de mediatheek en de kantine.

In het interieur van het hoofdgebouw zijn nog meerdere oorspronkelijke onderdelen zichtbaar, waaronder vloeren en een monumentale trap in rood terrazzo. Daarnaast hebben sommige lokalen nog (delen van) de oorspronkelijke betimmering, lambrisering en kastenwanden. De zolder heeft een klokkenstoel.

In elk van de hoeken van de verschillende verdiepingen bevindt zich een lokaal, waardoor de onderste twee verdiepingen in totaal acht lokalen hebben. De bovenste verdieping werd in 1954 gecreëerd om ruimte te maken voor een muzieklokaal, dat zich daar nog steeds bevindt.

De monumentale gymzaal van het Gymnasium Apeldoorn werd in 1923 opgeleverd en is eveneens ontworpen door Gerrit de Zeeuw; het is gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School. De gevel bestaat uit bakstenen in verschillende kleuren; de ramen in de gevel zijn voornamelijk vier-ruits. In 2002 werden de gymzaal en het hoofdgebouw gerestaureerd, waarbij de gymzaal werd versterkt en het plafond werd vernieuwd. Tijdens deze vernieuwing werden ook nieuwe ventilatie en verwarming aangebracht.

Voorafgaand aan de grootschalige restauratie in 2002 werd de Binastempel gebouwd naar een ontwerp van de Harmonische Architectuur. Het houten gebouw wordt omringd door witte zuilen in Toscaanse stijl die vergelijkbaar zijn met de zuilen van de fietsenstalling direct achter het hoofdgebouw. In dat gebouw worden vooral exacte vakken onderwezen.

Bron: <https://www.gymnasium-apeldoorn.nl/>

INFO BIJ LEERMONUMENT 4

Paedagogium Achisomog, bij Herinneringscentrum Apeldoornse Bosch

Op 10 september 1933 werd naast de instelling het Apeldoornsche Bosch de eerste steen gelegd voor het kindertehuis Paedagogium Achisomog. Het bestond uit drie min of meer identieke paviljoens en een kleiner paviljoen. De architect was Johan Kortlang die al eerder een aantal gebouwen bij de inrichting 's Heeren Loo in Ermelo had ontworpen.

Het meisjespaviljoen heette Efraïm Manasse, de twee jongenspaviljoens kregen de namen

Ruben Simeon en Naftali Zebulon; het kleinere paviljoen heette Benjamin. Achisomog betekent 'mijn broeder tot steun'.

Naast de paviljoens werden ook een schoolgebouw en een woning voor de pedagoog-onderdirecteur Fuldauer gebouwd. In deze voormalige woning is nu het Herinneringscentrum Apeldoornsche Bosch gevestigd. Paviljoen Benjamin en de school die op de plek stond waar nu de Laan van Erica loopt, zijn inmiddels afgebroken.

Kinderen die in het Paedagogium werden opgenomen, hadden een verstandelijke beperking of waren moeilijk opvoedbaar. Maar ook verwaarloosde kinderen of kinderen die op het verkeerde pad dreigden te raken, konden ter observatie worden opgenomen. In elk van de drie grote paviljoens woonden 24 kinderen; ieder kind werd naar zijn karakter en aard behandeld. Door in groepen samen te leven wilde men de sfeer van een gezin zoveel mogelijk benaderen. De indeling en inrichting van de paviljoens had om die reden een huiselijk karakter.

21-22 januari 1943

In de nacht van 21 op 22 januari 1943 werden alle bewoners van het Apeldoornse Bosch en van het Paedagogium door de Duitsers op transport naar Auschwitz gesteld. Alle 1.250 bewoners (patiënten en verplegend personeel) werden direct na aankomst gedood.

Het Paedagogium Achisomog werd op 8 april 1946 heropend, opnieuw onder leiding van Philip Fuldauer. De eerste jaren na de oorlog werden met name Joodse pleegkinderen opgenomen van wie de ouders waren vermoord. Het aantal pupillen breidde zich uit tot 100 in 1960. In juli 1966 werd het Paedagogium verplaatst naar Amersfoort en nam Groot Schuylenburg, die toen al gebruik maakte van de rest van het voormalige Apeldoornsche Bosch-complex, de gebouwen van Achisomog over.

Bron: www.apeldoornschebosch.nl